

ID 416.25
AMH/thm

Til
Vestland Fylkeskommune
Askedalen 2
6863 Leikanger

Fråsegn: planprogram for Regional plan for areal og mobilitet i Vestland

Sunnhordlandsrådet som representerer kommunane Austevoll, Bømlo, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Stord, Sveio og Tysnes, viser til høyring av planprogrammet for Regional plan for areal og mobilitet i Vestland fylkeskommune, og vil med dette gje følgjande innspel.

Planprogrammet og kommunane sitt ansvar

Sunnhordlandsrådet meiner at planprogrammet i for liten grad drøftar forholdet mellom fylkeskommunen sitt ansvar og kommunane sitt sjølvstendige ansvar for arealplanlegging. Sunnhordlandsrådet minnar Vestland fylkeskommune om at dei sjølv har uttalt å ikkje skal opptre som ein overkommune.

Ein regional plan bør i hovudsak vere strategisk og overordna, og unngå detaljstyring som grip inn i kommunane si planmyndigheit. Plantemaet «berekraftig arealforvaltning» omfattar ei rekkje undertema som kommunen meiner best vert løyst lokalt, innanfor nasjonale føringar. Dette gjeld til dømes bustadpolitikk, fritidsbustader, turisme, landbruk og friluftsliv.

Ein regional plan bør fokusere på korleis nasjonale retningslinjer kan følgjast opp regionalt gjennom samarbeid og støtte. Fylkeskommunen bør utvikle eit strategisk planverk som tek på seg ei koordinerande rolle, legg til rette for deling av kunnskap, og skaper arenaer for samhandling mellom kommunar.

Vi meiner det er naudsynt med prinsipielle avklaringar i planprogrammet om kva som skal styrast regionalt, og kva som bør overlatast til kommunane.

Regionsenter og transportkultur

Sunnhordlandsrådet meiner etablerte regionale tilbod og institusjonar som til dømes helseføretak og utdanningsinstitusjonar må inngå i kriteria for regionsenter. Vidare bør også regional tilhøyrsløse og identitet bli lagt til grunn.

Når det gjeld å avklare kva for roller og funksjonar som skal ligge til dei ulike regionsentera, bør ein inkludere kriterium for plassering av m.a. eigen sentraladministrasjon. På fylkesdirektørnivå ligg ein lokasjon i Bergen, medan det finst to lokasjonar i nord-fylket – Leikanger og Førde. Me stiller spørsmål om dette er tenleg struktur og kva for kriterium dette byggjer på.

Planprogrammet legg opp til ei vurdering av å inndela kommunane i kategoriar. Det er uklårt kva for tiltak dei eventuelle kategoriane skal ha innverknad på. Dersom det er tenkt regionale tiltak, ser me at ei kategorisering kan vera nyttig, som ein del av ei heilskapsvurdering. For lokale tiltak er Sunnhordlandsrådet negativ til ei slik inndeling. Erfaringar frå strandsoneforvaltinga viser at det er dei konkrete vurderingane i kvar sak som er avgjerande for vedtaka, ikkje kva for sone/kategori tiltaket ligg i. Innføring av kategoriar kan gi større avstand til avgjerslene og dårlegare forankring av vedtaka.

Velfungerande infrastruktur og gode kollektivtilbod er viktig for at regionsentera skal vera motor for utviklinga i regionen. Manglande transporttilbod er ei barriere for deltaking. Utvikling av kommunikasjonen mellom regionsenter og omlandskommunar bør vera eit prioritert plantema. I tillegg er transportinfrastruktur svært viktig for velfungerande, framtidige arbeidsmarknadsregionar. Transportinfrastrukturen må stø opp om dei tunge næringsklyngene som allereie finst i Vestland og som me er heilt avhengige av i transformasjonen til eit grønar og meir berekraftig næringsliv.

Berekraftig arealforvaltning

Avsnittet om planføresegner for handel i punkt 2.3.2 er uklårt og bør skrivast om. Dei regionale planføresegnene var gjeldande til 10.12.24. Kommunane i Sunnhordland kan ikkje sjå å ha vore involvert i prosess for forlenging, og legg til grunn at det per i dag ikkje er juridisk bindande planføresegner for handel i Vestland. Ein ser ikkje at det er grunnlag for å utvikle regionale planføresegner i dette planarbeidet.

I planprogrammet er det eit mål å unngå spreidd bustadbygging utifrå miljø- og naturomsyn. Sunnhordlandsrådet vil peika på at bustadbygging utanfor sentrumsområda bidrar til å oppretthalda nærings- og landbruksaktivitet, og med å halda liv i små lokalsamfunn. Å gjera bygdene meir livskraftige er viktig både av omsyn til matforsyning og beredskap, og for bevaring av natur- og kulturmiljø. Desse vurderingane høyrer heime i kommunane, og plantemaet må difor takast ut av planprogrammet.

Ei barriere for næringslivet i Sunnhordlandsregionen er tilgang til kraft. For at ny industri skal etablerast og utviklast, må næringa vera trygg på at tilstrekkeleg kraftforsyning er sikra. Dette kan ikkje løysast med effektivisering aleine. Sunnhordlandsrådet meiner dei nye regionale planane bør ha mål om å utarbeida tydelege strategiar på korleis næringslivet sitt framtidige kraftbehov skal løysast i overgangen til fornybar kraft.

Mobilitet og transport

Regional plan for areal og mobilitet skal erstatte den strategiske delen av gjeldande Regional transportplan (RTP) Vestland 2022-2033. Ny regional plan må ta stilling til kva mål og strategiar i gjeldande RTP som bør vidareførast for å støtte opp om ei berekraftig utvikling i alle delar av fylket. Planstrukturen med eit handlingsprogram inkludert ein strategisk del med rammer for prioritering og porteføljestyring, og ein årleg handlingsdel med investeringsprogram og utviklingstiltak er tenkt vidareført. Det er vidare viktig at planen har tydeleg kopling mot endringar som skjer i arbeid med nasjonal transportplan og andre nasjonale føringar for transport og mobilitet.

God mobilitet er avgjerande for å halda oppe busetnad, næringsliv og tenester i Sunnhordland. Planen må ta utgangspunkt i faktiske transportbehov og funksjonelle regionar, og prioritera tiltak som gir størst samfunnsnytte. Planen bør ikkje føre til svekka moglegheiter for utbygging i distrikta på grunn av overordna mål om sentralisering.

Energi og næringsutvikling

Tilgang til kraft og energi er ein nøkkelfaktor for vidare utvikling av Sunnhordland, som huser store industriklynger og energiintensive verksemdar. Det er viktig at havbruk, maritim sektor og tilhøyrande

infrastruktur som kaier og hamner får ein tydelegare plass i planarbeidet.

Vidare tar ikkje planprogrammet nok opp i seg utfordringa med energibehovet i kystsamfunna. Havbruk, kystfiskeflåten og servicetilbod har store krav til straumtilgang, og fleire område i Vestland er ramma av låg nettkapasitet. Dette er eit viktig tema for berekraftig utvikling, og bør vere del av planprogrammet.

Til slutt vil kommunane i Sunnhordland understreke behovet for tett dialog i det vidare arbeidet med planen. Vi ber om at kommunane vert involvert i tidleg fase, og at det blir lagt til rette for reell medverknad i utforminga av strategiar og tiltak. Sunnhordlandsrådet ser fram til vidare samarbeid.

Sunnhordland, 20. oktober 2025

André Mundal Haukaas
Regionrådsleiar

Tora Haslum Myklebust
Dagleg leiar

Brevet er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift.